

● Het pandrecht ●

Wanneer u een financiering voor uw bedrijfsactiviteiten zoekt, krijgt u wellicht te maken met de voorwaarde dat ten behoeve van de financier een pandrecht op uw voorraden en/of vorderingen wordt gevestigd als zekerheid voor de nakoming van uw verplichtingen. Maar wat is dit eigenlijk, zo'n pandrecht? En op welke wijze komt dit tot stand en hoe werkt dit in geval van faillissement? Op deze vragen wordt in dit artikel een antwoord gegeven.

In de wet is het pandrecht als volgt omschreven: 'Het recht van pand en het recht van hypotheek zijn beperkte rechten, strekkende om op de daaraan onderworpen goederen een vordering tot voldoening van een geldsom bij voorrang boven andere schuldeisers te verhalen. Is het recht op een registergoed gevestigd, dan is het een recht van hypotheek; is het recht op een ander goed gevestigd, dan is het een recht van pand.'

Een pandrecht kan worden gevestigd op roerende zaken, rechten aan toonder of order, vermogensrechten en vorderingen op naam. In verband met de beperkte ruimte van deze rubriek beperk ik mij in dit artikel echter tot de meest voorkomende vormen, namelijk het pandrecht op roerende zaken en de vorderingen op naam.

Verpanding van roerende zaken

Bij roerende zaken kan bijvoorbeeld worden gedacht aan bedrijfsvoorraden van de pandgever. Een pandrecht wordt in beginsel gevestigd door de zaak in de macht van de pandhouder of een aangewezen derde te brengen, het zogenaamde vuistpand. Bij voorraden die in de normale bedrijfsuitoefening worden gebruikt, is dit uiteraard een onwenselijke situatie. Om de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen, kan er dan ook voor worden gekozen de voorraad bij de pandgever te laten. Dit wordt stil pandrecht genoemd.

Wanneer de schuldenaar of de pandgever in zijn verplichtingen jegens de pandhouder tekort schiet of dreigt te schieten, kan de pandhouder vorderen dat de zaak alsnog in zijn macht wordt gebracht. Hiermee wordt het stil pandrecht een vuistpand.

Stil pandrecht dient bij authentieke of geregistreerde onderhandse akte te worden gevestigd. Registratie van de onderhandse akte gebeurt bij de Belastingdienst. Het tijdstip van registratie is het tijdstip van vestiging. Het is niet noodzakelijk de originele akte te registreren. Registratie van een faxkopie van de originele akte is voldoende. Zolang er geen registratie heeft plaatsgevonden, betekent dit dat er geen pandrecht tot stand is gekomen. Let er dan ook op dat tot registratie wordt overgegaan.

Voor de authentieke akte geldt dat het tijdstip van het verlijden van de akte (ondertekening door de notaris) het tijdstip van vestiging is. Het voordeel van een bij authentieke akte gevestigd pandrecht is dat deze geldt als een executoriale titel, zodat de deurwaarder voor afgifte van de zaak geen voorafgaand verlov van de rechtbank nodig heeft.

Ook zaken die de pandgever juridisch gezien nog moet verkrijgen (de zogenaamde toekomstige zaken), kunnen alvast stil worden verpand. Het pandrecht ontstaat in dit geval op het tijdstip waarop de pandgever de verpande zaak verkrijgt. Wanneer een zaak onder eigendomsvoorbehoud aan de pandgever wordt geleverd, bete-

kent dit dus dat het pandrecht pas ontstaat wanneer het eigendomsvoorbehoud vervalt.

Verpanding van vorderingen op naam

Ook vorderingen op crediteuren kunnen worden verpand. Dit gebeurt in beginsel bij akte en mededeling van de verpanding aan de schuldenaar van de verpande vordering. Daarnaast kunnen vorderingen ook stil worden verpand. In dat geval wordt geen mededeling van de verpanding gedaan. Net als bij de stille verpanding van roerende zaken geldt ook hier dat vestiging bij authentieke of geregistreerde onderhandse akte gebeurt.

De vorderingen die stil worden verpand, moeten met voldoende bepaalbaarheid zijn omschreven. Dit betekent dat de akte zodanige gegevens moet bevatten dat eventueel achteraf aan de hand daarvan kan worden vastgesteld om welke vordering het gaat. In de praktijk verwijst de geregistreerde akte vaak naar computerlijsten waarin de verpande vorderingen zijn gespecificeerd. Dit is door de Hoge Raad aanvaard.

Een stil pandrecht wordt openbaar wanneer de pandhouder hiervan mededeling doet omdat pandgever of schuldenaar de verplichtingen jegens de pandhouder niet na (dreigt te) komen.

Net als bij roerende zaken is het ook mogelijk toekomstige vorderingen stil te verpanden. Dit geldt echter uitsluitend voor vorderingen die de pandgever rechtstreeks zal verkrijgen uit een ten tijde van de verpanding reeds bestaande rechtsverhouding. Indien er nieuwe rechtsverhoudingen bijkomen, dient hier dus afzonderlijk een pandrecht op te worden gevestigd. Aangezien niet altijd even duidelijk is of een vordering voortvloeit uit een nieuwe of een reeds bestaande rechtsverhouding, verplicht de pandhouder de pandgever doorgaans periodiek pandlijsten op te maken en deze te registreren, zodat ook nieuwe vorderingen stil worden verpand zodra ze daarvoor vatbaar zijn.

Faillissement van de pandgever

Tot slot nog een paar korte opmerkingen over het faillissement van de pandgever. Zowel de houder van een vuistpand als van een stil pandrecht is separatist in het faillissement van de pandgever. Dit betekent dat hij zijn bevoegdheid tot verkoop en inning kan uitoefenen alsof er geen faillissement was. Hier kunnen door de rechter-commissaris echter voorwaarden aan worden gesteld. De pandhouder kan zijn mededeling van verpanding ook ná de faillietverklaring van de pandgever aan de schuldenaar doen. Zolang er geen mededeling van het pandrecht is gedaan, kan de schuldenaar bevrijdend aan de pandgever betalen.

Voorwaarde is uiteraard wel dat aan de vestigingsvereisten voor totstandkoming van het pandrecht is voldaan, zoals bijvoorbeeld de registratie in geval van stille verpanding. Is dit niet het geval dan is er geen geldig pandrecht tot stand gekomen en vist de pandhouder dus achter het net.

Plas|Bossinade

Mr. A.M. (Angela) Dikkema, advocaat ondernemingsrecht en aansprakelijkheidsrecht bij PlasBossinade Advocaten - Notarissen - Belastingkundigen - Bedrijfsadviseurs